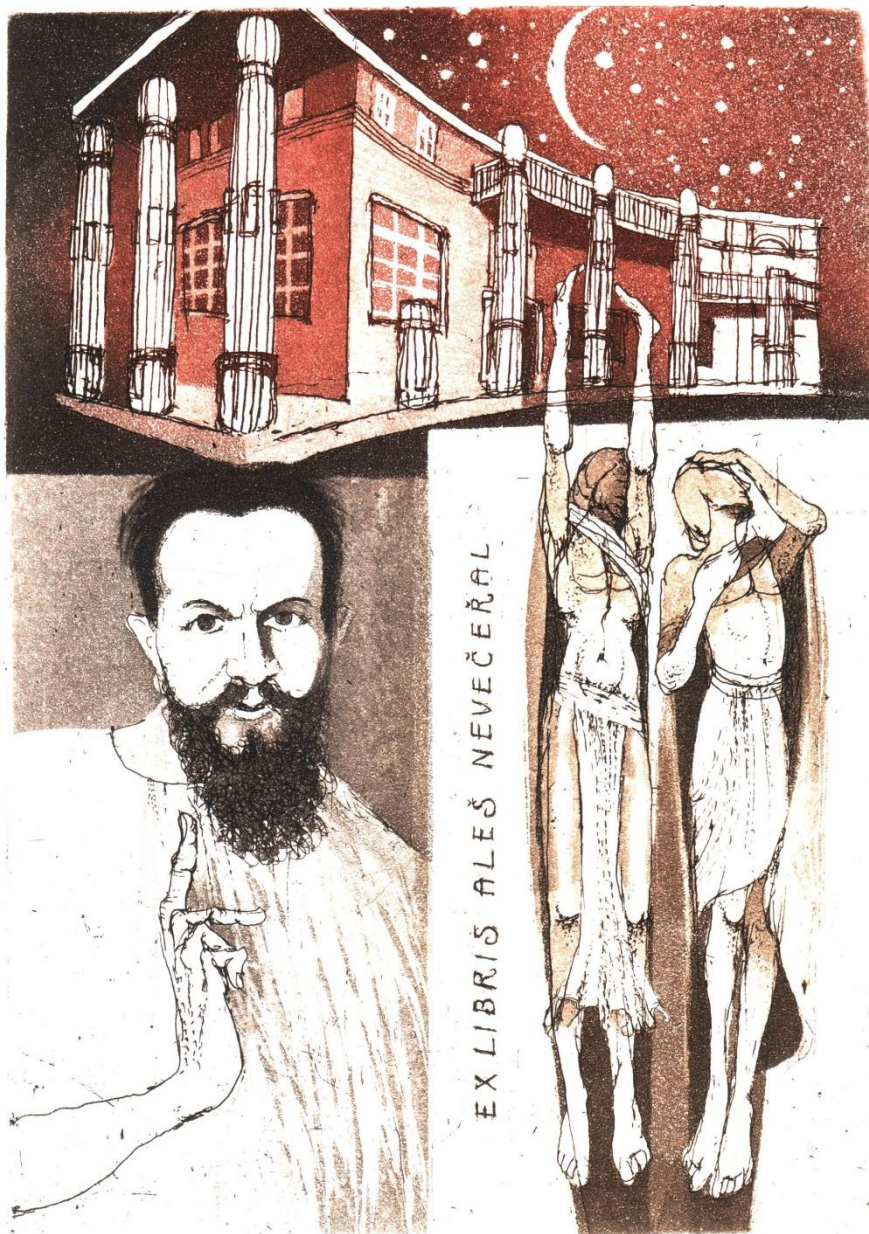

ZPRÁVY

SPOLEČNOSTI FRANTIŠKA BÝLKA

34

květen 2015

Obsah

Téma: Exlibris (úvodník)	3
Vzpomínka na Přibyslava Šimice: vyjít a rozsévat Světla símě	4
Kumštýř musí mít sociální citění (rozhovor s Pavlem Hlavatým)	6
A. Nevečeřal: Exlibris Františka Bílka	18
Seznam exlibris Františka Bílka	20
Strom, bleskem Pravdy zasažený, který po věky hoří (Mistr Jan Hus 1415 – 2015)	23
Vzpomínka na PhDr. Marii Pavlíkovou	24
Poutník v bezčasí: Bílkova výstava v Liberci	25
Ukázka z knihy Viléma Nečase	27
Drobné zprávy	30

Pavel Hlavatý, fotografie k rozhovoru „Kumštýř musí mít sociální citění“.

Na titulní straně: Eva Hašková: Exlibris Aleše Nevečeřala, lept z r. 2014, rozměr tisku 11,5 x 8 cm.

Téma: exlibris

Když jsem na konci mého teenagerského věku, čili na počátku 80. let, začal obcházet pražské antikvariáty, abych se dostal ke knihám, které v té době již nevycházely nebo nemohly vycházet, padla mně tu a tam do ruky kniha, která měla na vnitřní straně knižní desky vlepen malý ozdobný lístek se jménem. I když jsem do té doby o exlibris nic nevěděl, záhy jsem pochopil, že je to způsob označení vlastnictví knihy. Zdálo se mi to originální a poněkud staromilské – vždyť se jednalo o knihy vydané přibližně do poloviny 20. století. Domníval jsem se tehdy, že jde o zbytky zaniklé knižní kultury, protože jsem neznal nikoho, kdo by si své knihy ještě takto označoval.

Když jsem pak, někdy v polovině 80. let, objevil pro sebe osobu a dílo F. Bílka, začal jsem si v antikvariátech všimát nejen knih, ale i grafiky. K mání bylo tehdy slušné množství levných exlibris. Mě (laika) na nich překvapovalo, že jsou z větší části poněkud „nepraktická“ – byla větších formátů a k lepení do knih se moc nebo skoro vůbec nehodila. To jsem ještě nevěděl, že nejsou exlibris jako exlibris...

Exlibris (české synonymum je „knižní značka“) pochází z latinských slov Ex libris (Z knih) a v evropském prostoru se od středověku používala k označení vlastnictví knih. Forma i umělecká originalita se postupně vyvíjela, až se v průběhu 19. století, kdy také již knihy přestaly být prestižním majetkem, pragmaticky ustálila na vlepovaných lístcích tištěných běžnou tiskařskou technikou – to byla (jsou) tzv. užitková exlibris. Někdy v poslední třetině 19. století přišli ale sběratelé starých exlibris s nápadem, že krásná exlibris mohou podle jejich vkusu vytvořit i umělci současní. Tak se zrodilo tzv. sběratelské exlibris, které nebylo určeno k vlepování do knih, ale stalo se předmětem sběratelství. Exlibris vzniká na objednávku majitele a slouží k výměně s dalšími sběrateli. Vznikají první sběratelské společnosti – u nás již v roce 1918 Spolek sběratelů a přátel exlibris, který existuje dodnes (viz www.sspe.cz).

Podle současné definice je exlibris umělecké dílo, které je součástí užitého umění (jako např. novoročenka či plakát), je vytvořeno původní grafickou technikou (tisk z výšky, tisk z hloubky, litografie apod.), je vytištěno v omezeném nákladu a zpravidla umělcem podepsáno a číslováno. Formálně exlibris obsahuje grafický motiv a tzv. legendu, tedy nápis Ex libris (nebo podobný – Ex muzicis, Z knihovny..., Tato kniha patří...) a jméno vlastníka.

František Bílek patřil k nejvýznamnějším tvůrcům českého exlibris první poloviny minulého století a mnozí členové Společnosti F. Bílka zase do kruhu sběratelů exlibris. Proto není divu, že jsme se tématu exlibris v našich Zprávách již opakovaně věnovali (např. v č. 19 a 23) nebo přinášeli jejich reprodukce.

Nyní se k tématu vracíme opět. Rozhovorem s grafikem Pavlem Hlavatým, jedním z neplodnějších současných autorů exlibris, dáváme nahlédnout nejen do tvorby exlibris, ale také do stále živého světa jejich sběratelů. Aleš Nevečeřal se zaměřil na tzv. nepravá exlibris Františka Bílka a samozřejmě nemůže chybět aktualizovaný seznam všech Bílkových exlibris. To vše doplněno reprodukcemi exlibris a jedním originálem – protože jsme získali darem větší počet nepravého Bílkova exlibris „Vidíme stopy Tvé“, které si nechal v 50. letech pro sebe vytisknout pan Šimice, můžeme ho členům naší společnosti přiložit jako dárek. To byl také hlavní impuls, proč jsme toto číslo tematicky zaměřili tímto směrem.

(s využitím informací Spolku sběratelů a přátel exlibris)

František Kožíšek

Vzpomínka na Přibyslava Šimice: vyjít a rozsévat Světla símě

Počátkem minulého roku zemřel pan Přibyslav Šimice (1926 – 2014), zakladatel a první dlouholetý předseda Společnosti Františka Bílka. Rozhovor s ním jsme přinesli ve Zprávách č. 31 v roce 2013. Jeho dcera věnovala vloni na podzim archivu naší společnosti řadu zajímavých písemností z jeho pozůstalosti. Mezi jiným také jeho deník, do kterého si od počátku roku 1990 až do února 2003 podrobně zapisoval všechny své aktivity spojené se vznikem a činností Společnosti F. Bílka: osobní jednání, schůzky výboru, průběh akcí apod. Jedná se o unikátní kroniku prvního více než desetiletí Společnosti, ze které vybíráme pár úryvků připomínajících, že uplynulo již 25 let od prvních příprav na založení a následného založení naší Společnosti.

„Dne 16. 1. 1990 se sešel přípravný výbor Společnosti Mistra Františka Bílka v areálu Anežského kláštera u dr. Prahla. O schůzku požádal P. Šimice a přišli tito účastníci: Dr. Kukla – zvolen předsedou, Dr. Prahl, Dr. Šindelář, prof. Šlechta s paní, Milan Friedl, celkem 7 osob. Pro nedostatek místa nás pozvali manželé Šlechtovi k nim do bytu.

Úvodem vysvětlil P. Šimice, že to byl slib, který učinil manželce a dceři Mistra F. Bílka, že bude spolupracovat na ustavení SMFB, jenž byl podnětem ke svolání této schůzky. Některé adresy byly získány již v říjnu 1989 od akademického malíře Jana Kudláčka, ale vzhledem k listopadovým událostem musela být schůzka odložena.

P. Šimice navrhl, že by k 50. výročí úmrtí Mistra F. Bílka měla být uspořádána výstava jeho díla. Schváleno. M. Friedl měl dvě zásadní a důležité připomínky: vytvořit peněžní fond, aby manželé Šlechtovi nemuseli vše financovat a aby zde byl někdo – organizátor – který se bude podílet na činnosti společnosti. Paní Šlechtová se ujala stránky korespondence a P. Šimice přislíbil zajistit ještě někoho dalšího pro spolupráci. Vzhledem k tomu, že se někteří účastníci omlouvali, že musí odejít, nebyl vytvořen peněžní fond.“ (zcela první zápis v deníku)

Z dalších zápisků je patrné, že nešlo vše tak hladce, jak si přípravný výbor představoval; osob ochotných aktivně pracovat pro Společnost bylo málo, někdy měly i rozdílné představy o její podobě a činnosti. Proto trvalo déle než rok, než došlo k jejímu založení.

„Schůzka 12. 6. 1990 v Galerii hl. m. Prahy nebyla moc úspěšná. „Soudruh“ Fatka (Jaroslav Fatka, tehdejší ředitel GHMP, člen KSČ – pozn. red.) nemá naprosto pochopení pro umění F. Bílka ani po stránce výtvarné, natož po stránce duchovní.“

„Dne 18. 3. 1991 se konala ustavující schůze Společnosti F. Bílka v sekretariátu Lidové strany v ul. 28. října č. 3, III. poschodí. Na základě jednání dne 7. 2. – příprava ustavující schůze SFB v bytě prof. Šlechty – jsem byl pověřen vedením ustavující schůze. Připravil jsem si tedy osnovu a bylo dohodnuto, že se sejdeme o hodinu dříve a vše probereme. Přišel jen dr. Šindelář a pan Nevečeřal a nic se neprojednalo. Schůzi jsem proto řídil přímo. O úvodní slovo jsem požádal pana Friedla. Dr. Pavlíková se pro nemoc omluvila. Nevyšel mi záměr vytvoření zájmových skupin – bylo dohodnuto, že ti, kteří mají zájem spolupracovat, přijdou na schůzi výboru. Společnost byla zaregistrována 7. 3. 1991.“

„První schůze Společnosti F. Bílka – 16. 4. 1991. Měl jsem připravený program. Chtěl jsem uvést motto celé Společnosti – dílo F. Bílka „Rozsévač – vyjít a rozsévat Světla símě“...“

Z deníku je patrné, že pan Šimice byl nejen předsedou, ale především tou hlavní výkonnou osobou, která vyřizovala naprostou většinu agendy Společnosti. Měl však určitou vizi a pro její naplňování byl ochoten pracovat:

„Dne 22. 5. 1994 bylo znovuotevření muzea Zdenky Braunerové v Roztokách. Výbor chtěl, abych se také zúčastnil. Dopoledne jsem byl na Hradě a v chrámu sv. Víta (pan Šimice bydlel v Turnově – pozn. red.) a odpoledne jsem jel do Roztok. Měl jsem připraveno pár řádků, kdyby bylo potřeba. Nedošlo k tomu a bylo to dobře. Jak jsem vycítil, asi bych nenašel pochopení. Někdy si připadám jako osamocený voják, když zdůrazňuji duchovní obrodu národa. Proslov, který měl spisovatel F. Kožík, se nesl jen při bližším vnějším životě Z. B. Duchovní stránka je opomíjena...“

Přemysl Šimice se seznámil s Bertou Bílkovou a její dcerou počátkem

50. let a brzy se stal rodinným přítelem, který u nich někdy trávil i Vánoce nebo dovolenou v Chýnově. Na hrobě své matky na hřbitově v Rovensku pod Troskami, odkud pocházel, nechal umístit náhrobek vyrobený v kamenicko-sochařské škole v Hořicích podle motivu Bílkova dřevorytu *Bys uvedl nás v domov náš* z cyklu meditace k „Otčenáši“. Darem od paní Bílkové dostal i řadu Bílkových prací. Podle jeho návrhu si nechal zhotovit i své exlibris (podrobnosti v článku Aleše Nevečeřala na str. 17). Přesné datum vzniku neznáme, ale velmi pravděpodobně to bylo v 50. letech, nejpozději na počátku 60. let. Protože jsme z jeho pozůstalosti dostali větší počet jeho exlibris, můžeme jako dárek k tomu číslu Zpráv přiložit našim členům toto nepravé exlibris Františka Bílka.

V létě roku 1956 byl pan Šimice s přáteli opět pozván, aby strávil svou dovolenou u Bílků v chýnovské chaloupce. Svůj dopis paní Bílkové ze dne 30. června 1956, kterým potvrzuje příjezd a který se dochoval v archivu Galerie hl. m. Prahy, končí slovy: *„Těšíme se společně s Mirkem Patkou a Máňou na pohodu Vašeho kraje... Prosím Vás, nechystejte nic, přijdeme jenom jako poutníci, toužící po krůpěji věčného života a u Vás jsou celé potoky a řeky této živé vody. Bude tedy záležet na nás, co si odneseme. Hostina je již připravena. Jde jen o to, aby pozvaní přišli. Modlitby za Vás necht' Vás provázejí na všech cestách. Váš vděčný a oddaný Slávek Šimice.“*

František Kožíšek

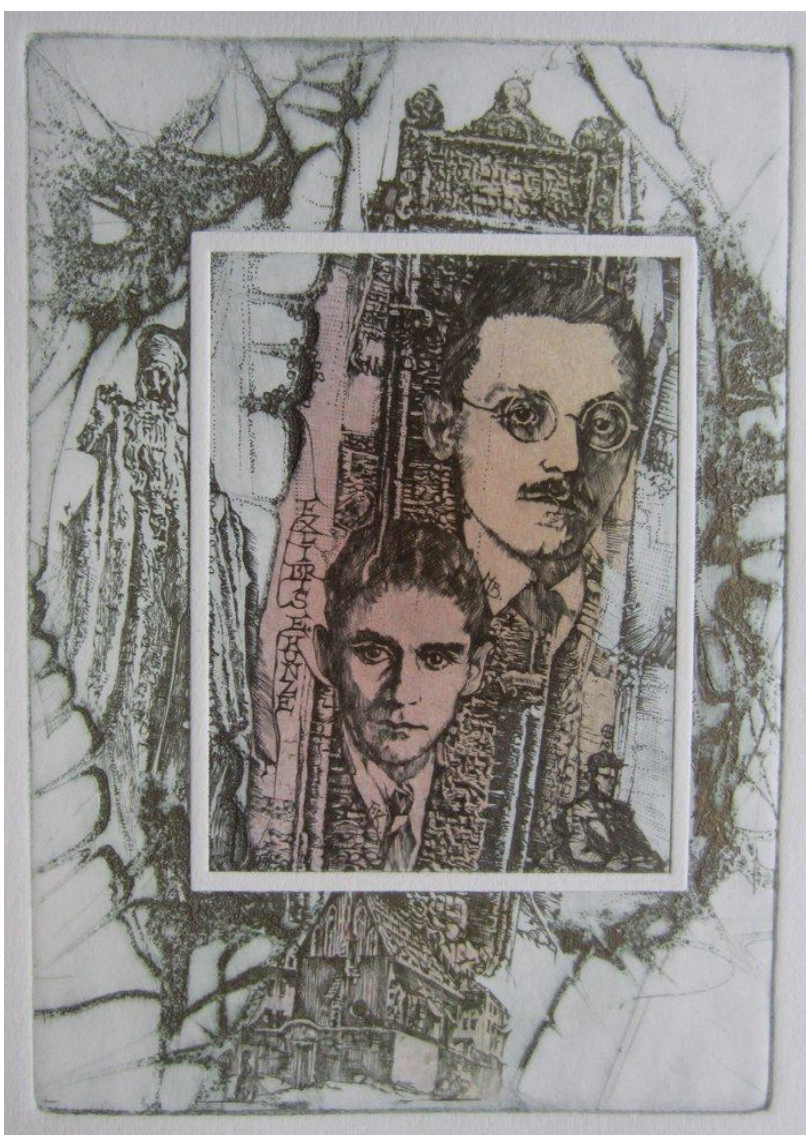
Kumštýř musí mít sociální citění (rozhovor s Pavlem Hlavatým)

Mezi členy Společnosti F. Bílka jsou jeho prostí obdivovatelé, sběratelé jeho děl i výtvarníci, tvořící v příbuzné oblasti. Jedním z nich je i Pavel Hlavatý (ročník 1943), autor rozsáhlého grafického díla, bohužel známější v zahraničí než doma. Za svou grafickou, kreslířskou, ilustrační a plakátovou tvorbu získal více než padesát mezinárodních cen a uměleckých ocenění. Ceny dostal také za kreslený humor, i když – jak sám s úsměvem říká – za něj dostal také cenu „nevyšší“, když ho za jeho výstavu PROTESTKRESBY 68 proti sovětské okupaci odsoudili v roce 1970 na rok do vězení. Patří rovněž mezi nejvýznamnější sběratele evropského symbolismu. Hovořili jsme s ním u příležitosti jeho podzimní výstavy „Amarcord – Vzpomínám“ v Praze.

Vaše jméno je úzce spjato s Ostravskem a Havířovem, Vy odtud pocházíte?

Ne, pocházím z rodiny malozemědělce z Albrechtic u Sychrova. Z okraje Českého ráje s výhledem na Trosky, Drábské světničky, vrch Mužský. Pro vajíčka si k nám prý chodil kníže Rohan. Český ráj je nesmírně antropocentrické místo. Dětské vnímání, napájené výživou českých pohádek, vůní bramborové natě, pečených brambor, útulností zahřibovaných lesů, nesmírným množstvím lásky v domě. Dvorek s rybníčkem, zahrady plné zlatých renet a řuháků, naše pole oživované traktorem Fordsonem a trhavě křepčícím motocyklem Arielem s přívěsnou lodičkou. Půda pro citlivou dětskou dušičku.

A jak se člověk ze zemědělské rodiny dostane k umění? Jako Bílek...?

Moji rodiče odešli příliš brzy. Maminka, když mi bylo sedm, otec v deseti. Ujala se mne tetička, později sestra s manželem, který maloval. S ním přišla zdravá ctižálost. Vždyť i Neruda psal: „...je sláva otců krásný šperk pro syny, však kdo chceš ctěn být, dobud' cti si sám”.

Múza, myslím, nebyla ke mně nadstandardně štedrá, ale člověk se má svobodně rozhodnout a svoji vůli dokázat činem. Vlastně i ta múza cosi přihodila a jistý přízemní talent o sobě dával znát. V osmé třídě jsem v Novém Boru v Soutěži tvořivosti mládeže vyhrál čtyři okresní disciplíny a v páté jsem byl druhý. Do krajského kola jsem šel jako hvězda. Že jsem exceloval ve výtvarné části, recitaci, četbě a vyprávění, to

Pavel Hlavatý: Kafka a Brod, exlibris E. Kunze

bych dovedl pochopit, Ale 2. místo ve zpěvu? Byl to spíše akt bez sebekritiky. Zpíval jsem písničky z Detvy, které jsem se na Slovensku naučil. V recitaci jsem porotu dětským hlasem uhrímal Bezručovou Ostravou. Hubeň, asi čtyřicetkilový chlapec, který „sto rokův šachtě žil“. To jsem netušil, že Ostravsko mne přijme na více než čtyřicet let a že budu omdlávat smíchem právě nad silikózně dýchavičným projevem herce Jiřího Wimmera, ponořeného do Bezručovy básně.

Také jsem byl jako žák na Pražském hradě u Toníka Novotného a byl jsem fotografován pod jeho prezidentskou standartou. Hlava hloupá může vidět v tomto aktu příslušnost k režimu. Pro nás, děti, to však byla obrovská sláva; za to, že jsme se učili lépe než ostatní, a něco navíc k tomu.

A byl jste samouk, nebo jste měl nějakou uměleckou školu?

Absolvoval jsem Státní umělecko-průmyslovou školu v Uherském Hradišti. S nejlepší diplomovou prací na užité malbě. Ano, použil jsem termín státní. Skutečně to byl oficiální název, byl ovšem později ponížěn na termín střední. Hradištská „Umprumka“ byla mimořádnou školou. Situována mezi střední umělecké školy a AVU (či Vysokou školu umělecko-průmyslovou). Jako nezařaditelnou ji byla potřeba začlenit mezi zaběhlé střední školy. Ministerstvo na to nasadilo ředitele, aby školu usměrnil snížením vyučovací doby, byla zakomponována i matematika. Bouřili se studenti, ale i námi milovaní profesori: V. Hroch, R. Kubíček, J. Jaška, J. Beran, designer Z. Kolář, arch. J. Crhák. Nový ředitel to vzdal, ale tomu následujícímu se to asi podařilo.

Pak jsem studoval výtvarku, češtinu a dějiny umění, které jsem od svých 25let s ostatními předměty učil na jiné „umprumce“. Mnohé věci jsem nedostudoval. Souviselo to s vývojem doby, mými potřebami i touhou po vzdělání. Jen v české kotlině je zvykem ptát se umělců: „U koho jste studoval?“ Je to trochu naivní způsob orientace. Toto bylo na místě před půl stoletím, kdy zde byly pedagogické osobnosti typu Švabinského, Sklenáře, Brunovského. Byli to profesori s nadstandardními výkony a uměleckými počiny, jejichž pedagogický, umělecký i formální záměr na jejich žácích zanechal viditelné a pozvňající stopy. Při rozmluvách s vynikajícím žákem Albína Brunovského, Karolem Ondreichkou, jsem k hrůze zjistil, že Albín doslova nutil své žáky, aby byli epigony jeho formy. Podobně koncipoval své vlivy v ateliérech AVU i M. Švabinský. Až Zdeněk Sklenář vnesl mezi své žáky svobodu uměleckého vyznání.

Miloš Daříček, významný sběratel a galerista, v 70. až 80 letech glorifikoval „sklenářovce“, tedy žáky Z. Sklenáře, na takřka uměleckou elitu. Sběratelé tehdy kladli umělcům úvodem otázku, zda jsou „sklenářovci“. Jestliže ne, byli tito umělecky zatraceni... Ale kolik „sklenářovců“ překročilo okresní, krajský přebor a úspěšně vstoupilo do evropské „Ligy mistrů“? Tak dva, tři. Po

Brunovském zůstala celá řada kvalitních umělců, kteří povznesli slovenskou grafiku na místo, kde je dnes. Šedesátá, sedmdesátá, osmdesátá léta, to byl zlatý věk české grafiky. Škoda, že to jsou dnes jen vzpomínky. V současné době vyčnívá tak čtyři až pět umělců.

Dělám soutěže, pracuji v porotách a více než 50 soutěží jsem vyhrál. Ale nikdo se na studia neptal. Rozhodující je, co umíš a čím se prezentuješ.

Jak jste se vlastně dostal na Ostravsko, do Havířova?

V podstatě hned po studiích. Toužil jsem po bytě, ale byl jsem chudý sirotek a na byt bych nikdy neměl. A tři měsíce po škole mi nabídli na Ostravsku práci se slušným příjmem a byt. Udělal jsem si průzkum o „ocelovém srdci republiky“. Všichni považovali umístění na Ostravsko za mladickou nerozvážnost. Jediná dáma se zasnila: „Nádhera...“. Byla to dcera bývalého majitele ostravského obchodního domu z první republiky. Dělal jsem nejprve tři roky na jednom velkodole propagaci, protože bylo potřeba dělat náborů horníků, ale dělal jsem taky třeba různé plastiky jako dárky. A pak jsem šel učit. Vyhrál jsem v Ostravě konkurs na místo kantora na průmyslové škole uměleckého typu a byl tehdy nejmladší kantor na těchto školách vůbec. Během čtyř let jsem získal v Ostravě takovou reputaci, že jsem se stěhoval do nadpozemsky krásného ateliéru, pod sklem, 5 m do stropu, a vzápětí i vstoupil do nedostižitelného Svazu československých výtvarných umělců. A to bez jakékoli stranické příslušnosti.

Tehdy jsem s časem, prostředím nasadil neúprosný workholický systém: denně 5 hodin malovat, hodinu psát, hodinu číst + osmihodinové zaměstnání. Je to sice jen sedm hodin denně, týdně 49, ale když to chcete produkovat každodenně, chodit do divadel, přitom aktivně žít, honit krásné holky, sportovat (skoky do vody, lyže běžky), v sobotu i neděli...

Tehdy se pracovalo a pracovalo, ale také diskutovalo, samozřejmě. S ostatními výtvarníky a umělci jsme se navzájem potřebovali. Denně jsme se scházeli a vždy bylo dosti důvodů k debatám, podle klíče: kdo, kde, kdy, jak, proč... a taková lehkost bytí. Jistě bychom našli podobná diskuzně-tvůrčí souostroví i dnes. Ale my měli obrovskou výhodu: nebylo si co závidět. Všichni měli málo, či přiměřeně všechno: byt, šušťák, ledničku, mnozí auto, chatu, ženu většinou na doživotí. Ale člověk ponořený hlouběji vidí více do daleka. Stále bylo na co se těšit a touha být lepším. Je to jen tím mládím, nebo opravdu dnes doba vlčí?

Dneska vlastně ten současný kapitalistický systém vnesl i do uměleckého prostředí pojetí konkurence – my, jako obec umělců, už nejsme jedna skupina lidí, kteří usilují o podobné věci, ale jsme konkurenti! Dnes na výstavu nějakého výtvarníka už nechodí výtvarníci, ale jiní lidé – to kdysi jsme se všichni přišli podívat na cizí výstavu, ať už to byl náš kamarád nebo nebyl.

Vy jste také psal?

Ano, naše generace byla wolkerovská, nezvalovská, máchovská, kavkovská, mňáčkovská, existenciální. S Novotným vpadla do Čech určitá svoboda, ze které se mohl hlavní ideolog J. Hendrich zbláznit. Bylo to v době pražské kavkovské konference, Sjezdu spisovatelů a jarních kvítků v podobě Pražského jara... Psal jsem hlavně básně a různé povídky. Dokonce jsem dostal i literární cenu za povídky pro mládež. V tu dobu bylo v Ostravě nesmírně zdravé prostředí pro uměleckou tvorbu. Nezapomeňte, že tam tehdy divadlu šéfoval Honza Kačer, pozdější ředitel Činoherního klubu, že tam byli výborní herci. V roce 1967 začala Ostrava s výstavami mladých výtvarníků, které si skutečně dělali sami mladí. Dohlíželi na to sice lidé ze Svazu výtvarných umělců, ale my, mladí, měli hlavní slovo při výběru jak vystavujících, tak i obsazení poroty. A ty výstavy – to byly skutečné bomby! Ale v roce 1969 to skončilo.

Když jste v 60. letech začínal malovat, měl jste nějaké vzory? Nebo jste se snažil být sám sebou?

Každý se snaží vykročit do prostoru, který není zmapován. To je princip veškeré tvorby a ideově formálního posunu. Dělal jsem nejprve různé malované věci a v 60. letech se zde objevil směr „konkretismu“ kolem kolegy Kratiny, ke kterému jsem měl blízko. To byly ryze abstraktní věci, období let 1965 – 1968, z té doby pochází i ta moje velká psychedelická plátna. Na Ostravsku, kde jsem v té době působil, to bylo něco zcela nového.

Když zmiňuji své psychedelické malby (nevím již, kdo vymyslel pro mé obrazy tento termín – Valoch? Pohribný?), byly to z rodu Vasarelyho, který přinesl do umění kinetiku. Pro mne v té době byla koule nejabsolutnější, nejopravdovější, ale i nejběžnější tvar. A dalo se s ní oponovat i socialistickému realismu. Z toho vycházely i moje obrazy. Také svítidla, která jsem vyráběl a která byla koncipována ze stovek koleček v neustálém pohybu, do kterých se dostávalo teplo ze žárovek.

Řada autorů tzv. psychedelické hudby z 60. let tvořila svá díla pod vlivem drog – byl to i Váš případ?

Pro mnohé bylo drogou pivo. Jenže pivo se počítá na litry a následky jsou podobně uváděny v litrech. Těžko se při tom dlouhodobě a nepřerušovaně spí. Drogou sedmdesátých let byla kofola a malý rum. Jako studenti jsme „vínovali“ a ta poslední zálohovaná lahev byla dobrým finančním vstupem do dalšího dne. Litr Modrého portugalalu stál 11,- Kčs. Navíc jsme v Uherském Hradišti měli dost kustodů mezi přáteli, obdivovateli i profesory, kteří na studentský stůl poslali vějíř piv. Ale upřímně řečeno, nikdy jsem tomu pití moc

nedal, a žádné další jiné drogy jsem také „nepěstoval“, takže myslím, že o tvorbě pod vlivem drog u mě tehdy nemůže být řeč. Ano, kdysi jsem kouřil cigarety, ale toho už jsem také dávno nechal.

Takže to byly Vaše spontánní obrazy, které jste si vytvářel ze svého vnitřního světa.

Asi tak. A když jsem potom šel na grafiku, tu kterou jsem dělal čili takový fantaskní realismus, tak tam byla nějaká konzumace alkoholu zcela vyloučena. Když dělá nějaký malíř táhlé tahy štětcem, tak si snad ty dvě deci vína dát může, ale u grafika, který ryje do desky milimetrové objekty, to nejde. Tam uděláte jednu chybnou čárku a můžete tu desku vyhodit. Grafika, jak já říkám, je umění ticha, klidu a soustředění.

Zastavme se ještě u Vašich slavných Protestkreseb. To byl tehdy váš nápad nebo někoho jiného?

To byla tehdy taková lavina událostí vyvolaná smrtí Jana Palacha. Protože jsme nemohli jet všichni na jeho pohřeb do Prahy, rozdělili jsme si úkoly. Na pohřeb jel fotograf Válek, můj ostravský kolega, který tam tehdy udělal snímek, co obletěl celý svět. A my ostatní jsme v Havířově dělali tryznu za Palacha, kam přišlo – v tehdejší komunistické Havířově – několik set lidí a my, mladí, jsme se rozhodli, že tam budeme držet stráž celou noc. Tehdy byla velká zima, nějakých minus dvacet stupňů, a tak jsme se tam střídali a lidé nám nosili čaj, grog a další občerstvení. Během tryzny se rozhodla skupina mladých lidí, že všichni musíme něco udělat. Pro mne bylo jednoduché se pustit do satirických kreseb a připravit výstavní projekt (v té době jsem kreslil do různých časopisů a novin nejen v naší republice). Za dva měsíce byl na světě. Nachystal jsem 68 velkých satirických koláží „PROTESTKRESBY '68“ jako kritický ohlas na srpnové a posrpnové události. Nešlo jen o ideu. Snažil jsem se i o formální kreslířský nadhled. Asi se to povedlo. V porevoluční době byla výstava mnohokrát reprízována. Asi největší akce byla v Praze v Malostranské besedě v r. 1990, kde ji zahajoval V. Škutina a partnerem byla Strana mírného pokroku v mezích zákona. Viděl ji i prezident Havel nebo ministr Dienstbier. Naposledy byla kompletní v r. 2013 v Havířově.

Vernisáž v Havířově v březnu 1969 byla tehdy velkou manifestací, sjelo se tam snad půl Ostravska; to ještě stále srpen 1968 mezi lidmi dozníval. Výstava byla nasmlouvaná asi na měsíc a organizátoři těsně před koncem za mnou přišli, jestli bych to ještě o týden neprodloužil, což byla chyba. V tom týdnu tam přijela policie a obsadila celou budovu. Někdo mi volal do školy, abych nejezdil domů, že tam čeká policie. Ale kam bych šel? Tak jsem tam večer přijel – na místě byla tajemnice krajské KSČ, paní Němcová, a taky

několik právníků, kteří se nabízeli, že za mě budou bojovat (o dva roky později si pak sypali popel na hlavu). Druhou chybu jsem udělal, že jsem souhlasil, že si mohou koláže na noc půjčit, protože oni s sebou neměli fotografa, který by to zdokumentoval. Tak si to půjčili a ráno skutečně vrátili, ale fotky hned putovaly do Prahy na ÚV KSČ a Husák se o tom v nějakém svém proslovu negativně zmínil... Čekalo se, co se bude dít, protože zde dosud nebyl žádný precedens, jak k těmto věcem přistupovat. Známi mě strašili, že budu exemplárně potrestán, aby všichni ostatní dostali strach.

Nakonec se vyvrátilo tak, že měly být odsouzené dvě osoby – já a ředitelka kulturního domu, která tu výstavu umožnila. Protože to ale byla naše kamarádka, tak jsem jí řekl, že to všechno vezmu na sebe, že vůbec nevěděla, o jaké kresby se jedná. A tak se z kauzy „Proti Dr. Oklešťkové a spol.“ stala kauza „Proti Pavlu Hlavatému a spol.“. Její trest byl podmíněný, 6 měsíců na dva roky. Musela opustit místo ředitelky KD a jít si léčit svůj politický profil praním prádla na šachtu do třídírny uhlí, do špinavého, prašného a hlučného prostředí. Ke své práci se pak už nikdy nedostala.

Já dostal jeden rok nepodmíněně a v roce 1971 jsem si to odseděl do dne ve věznici v Ostravě - Heřmanicích. Protože jsem měl doma ženu a děti, žádal jsem o podmíněčné propuštění. Ale vedení věznice a soudce se vyjádřili v tom smyslu, že pracuji jen na 100 %, jsem příliš sebevědomý a nepřiznal jsem svoji chybu. Takže nic.

Jak Vás přijímali ostatní vězni, tam byli asi především nepolitičtí vězni, že?

Já jsem v tom vězení střídal spisovatele Otu Filipa, který mně dal velmi užitečné rady, jak tam přežít. První dny jsem si říkal: kde ti lidé v civilu žijí? Takové jsem nikdy předtím nepotkal. Ale našli jsme si k sobě cestu. V každém kriminále se droguje a tenhle nebyl výjimkou. Samozřejmě se používaly jiné drogy než dnes. Jako droga tehdy sloužil jakýkoli lék, protože to je především otázka množství – když do sebe nactete 50 acylpyrinů, tak budete zdrogován. Nejoblíbenější byly léky proti astmatu, které povzbuzovaly srdeční činnost, a člověk pak nemohl spát. Ale já byl přirozený nespavec, protože jsem byl zvyklý v noci pracovat, takže jsem, sám střízlivý, s těmi nadopovanými v noci seděl a povídal si. Ale lehké to nebylo, kriminál je kriminál. Po propuštění jsem putoval na dva měsíce do nemocnice a další čtyři jsem byl v domácím ošetřování. Úhrnem 6 měsíců osobní nesvobody. Na vině byl vězeňský lékař, který nepoznal ataku revmatické horečky a domníval se, že jsem simulant a pár dnů před propuštěním nechci pracovat. Léčil mě sirupem na kašel. Odnoslo to srdce a hlasivky.

Jak se podařilo, že Vás úřady nechaly po propuštění z vězení na volné noze?

Z kriminálu (lépe NVÚ – Nápravně výchovný ústav) jsem se jako odsouzený č. 9587 vrátil koncem roku 1971. Dr. Husák tehdy hřímal, že „...tu špinavú penu zmeteme zo sveta“, byla to doba uprostřed vylučování z KSČ, druhého stavu sbratřování s opětovnými osvoboditeli, uprostřed hektolitrů vodky a importovaných televizorů s kolísavým bodem kvality, čachrování pohonných hmot za pivo... prostě ta doba byla trochu zmatečná. Pro mne tu byl tehdy v platnosti zákon ministra Chřoupka o volném prodeji z ateliéru pro vybrané a kvalifikované umělce. To jsem úředně byl. Neměl jsem razítko v občance, ale chatrný příslušný dokument ze Svazu výtvarných umělců. Často jsem se bál při jízdách autem kontaktu s VB při silničních kontrolách: „Vy nejste zaměstnán?“ – „Ne, ale mám zde potvrzení, že jsem umělec na volné noze...“. To potvrzení kupodivu fungovalo. Pro další úřady, jako daňový apod., jsem měl vždy potvrzení o prodeji uměleckých produktů na smlouvu. Měsíční prodej z ateliéru za 1.200,- Kčs (kamarádi fungovali), takže jsem odboural možnost nařčení z příživnictví.

V osmdesátých letech jsem byl pak externím pracovníkem na tuzemských výstavištích. Byly tu i složitější práce pro výstavní grafiky a to byla moje parketa. K těmto složitostem jsem byl zván na všechna výstaviště. Do Brna jsem jezdil na 3 – 4 týdny, pracoval denně 12 až 16 hodin a vydělal si na to, abych další dva měsíce mohl pracovat na vlastní tvorbě. V té době se zintenzivnilo mé spojení s grafickou tvorbou. Začal jsem vyhrávat soutěže v zahraničí, klientela z oblasti malé grafiky a exlibris se začala o mé dílo zajímat.

Po vyloučení ze Svazu umělců (1971) a začlenění do seznamu nežádoucích umělců, kdy jsem nesměl vystavovat, vyučovat ani publikovat, mě zachránila grafika, které jsem se naplno věnoval a začal mít slušné úspěchy. V 80. letech jsem mezi světovými sběrateli patřil mezi nejvyhledávanější umělce.

Takže Vás tehdy „živili“ hlavně zahraniční sběratelé?

Nejen zahraniční, ale i tuzemští. Pro časopisy jsem kreslil pod dvěma pseudonymy. Ilustroval jsem knihy pod různými jmény svých přátel. Nedávno se mnou natáčeli rozhovor pro Post Bellum (Paměť národa, příběhy 20. století). Domnívali se, že onen minulý, dějinně neúspěšný -ismus budu líčit jen v tmavých barvách. Možná byli zklamáni. I když demokracie značně kulhala, bylo i dost pozitivních věcí. Demokracie není věc samozřejmá, musíme si ji zasloužit, umět s ní žít, spolupracovat a zacházet.

To je zajímavý postoj, stejně jako je od vás, který celý život usilovně pracoval a vypracoval se v dost úspěšného člověka, překvapivé slyšet

poměrně razantní levicové názory. Určitě máte přehled o současných výtvarnících. Myslíte, že skutečně většina z nich má sociální citění?

Nerozděluji levicové a pravicové názory. Člověka nic nezajímá více než člověk. Snažím se být tolerantní, neubližovat – a když lze, tak i pomáhat. Řvoucí opilec může v noci budit celou čtvrť, protože jeho demokracie a svoboda je řvoucí. A občan, který chce v té době spát, se právem dožaduje své demokracie – možnosti klidně spát. Po devadesátém roce, kdy se stal každý generálem, se v České kotlině urodilo tolik bojovníků s komunismem, že kdyby svoji bojeschopnost zužitkovali v době před 40lety, „chudák komunismus“ by nepřežil tři dny. Obávám se, že právě ti největší „bojovníci“ se rekrutovali z občanů vytvářejících na akcích KSČ „dlouhotrvající a nepřerušované potlesky“.

A sociální citění? To je souhrn chtění a možností soudného člověka, ať již ze sociálního dna či člověka na vrcholu svého hmotného zaopatření. Je matematicky i obecně zachyceno, že z každého občana (i z toho s tituly před a za jménem) se může, během relativně krátké doby, stát bezdomovec. Sociálním citěním oplýval Picasso, Seifert, Masereel, Einstein a další a další... Byli a vždy budou lidé, kteří myslí na člověka, na mezilidské dobro, ale i na dějiny. Protože jinak by dějiny byly jen dějinami jídla, pití a spaní.

Je známo, že praotec všech grafiků 20. století A. Brunovský dělal „bědným“ celý náklad exlibris jako „akt přátelství“. I já se při určování ceny za exlibris snažím vycházet z klientových možností. Není to cena dumpingová, ale spíše sociálně vstřícná. Mnozí moji kolegové se totiž domnívají, že sběratelé grafiky jsou výhradně nadstandardně bohatí a tak se mnozí dožadují za svou práci horentních cen. Kdyby měli trochu sociální soudnosti, vnímali by skutečnost, že tíhu sběratelství nesou penzisté. Lidé z řad učitelů či pracovníků v oblasti kultury a jejich výši důchodu si lze lehce představit. Ale samozřejmě je i rozdíl mezi českým penzistou a německým či lucemburským. Ovšem i proti nenasytným umělcům se dá taktně „válčit“. Jeden ruský kolega požadoval za své práce takové ceny, že se němečtí sběratelé dohodli a dva roky si od něj nikdo nic neobjednal. A kolega zmoudřel...

Popisoval jste nám Váš denní režim – skoro celou noc děláte, spíte necelých šest hodin, je Vám sedmdesát pryč... kde berete tu energii?

No, mám na to nějaké své „fígle“ – jsou to hlouposti, ale funguje to. Tak např. teplo – je spočítáno, že člověk vynaloží 70 % energie, aby udržoval svoji tělesnou teplotu. Když jdu spát, tak si vyvětrám, abych měl čerstvý vzduch (nebo někdy i spíme při otevřeném oknu), ale především se důkladně zabalím, včetně hlavy, abych byl v teple a srdce se nemuselo tolik namáhat, ale mohlo skutečně odpočívat. Každé ráno, když vstanu, tak půl hodiny intenzivně cvičím. Jím dost ovoce a zeleniny – dám si ale klidně i vepřovou s knedlíkem, ale nejméně stejný objem zelí. A tak podobně.

Ten workoholismus ale může mít, paradoxně, pro výtvarníka i negativní stránku. Jestliže někdy dělám i 15 hodin denně, tak toho stačím udělat poměrně dost. Takže zatímco Bílkův opus list exlibris je někde u čísla 41, tak můj list je někde na číslu 800. A když od jednoho exlibris udělám tak sto kusů, z toho vyplývá, že po světě je nějakých 80 tisíc mých exlibris. Takže říkám synovi: ty až budeš starý a přijdeš do antikvariátu, tak na tebe bude ze všech stran padat tvůj táta za pár korun. A to je například také případ Konůpka – ty jeho krásné věci jsou dnes z generace jeho souputníků v podstatě nejlevnější, protože je jich nejvíc.

Kdy jste se poprvé setkal se jménem Františka Bílka?

Už jako student, tak asi sedmnáctiletý, jsem v antikvariátu objevil Váchala. Tehdy stály grafiky do 5 korun, snad jen Švabinský stál více než pět. Takže za první grafiku (Váchalovo exlibris) jsem dal 3 koruny čili tolik, kolik stála tehdy dvě piva. Tehdy, za socialismu, byla doba sběratelství (umění) velmi příznivá, protože věci se nesměly vyvážet do ciziny a doma to taky moc lidí nekupovalo. Bílka jsem začal sbírat až později, tak někdy okolo roku 1970. Tehdy byly jeho grafiky v antikvariátech za 5 až 7 korun. Koncem 80. let pak cena stoupla na 20 až 30 korun – pak se ale přehoupl rok 1990 a ejhle, Bílek za 160 Kč a dnes koupíte jeho exlibris za 700 i více korun. Váchalova přes tisícovku, Kulhánkova za deset tisíc a Brunovského taky třeba za 30 tisíc!

Víte, mě zaujala celá ta generace, které já říkám „pozdní symbolisté“, to bylo v české grafice nesmírně plodné období – a Bílek, to byl výjimečný zjev. Když tu mám nějakou návštěvu ze zahraničí, tak je skoro pokaždé beru do Bílkovy vily nebo jedeme i do Chýnova – a ti lidé jsou úplně unešení, koho to tu máme! Bílek má oficiálně 41 exlibris, ale já vím ještě o několika dalších. Také u Váchala se nyní v posledním soupise objevilo několik nových věcí.

Máte toho Bílka kompletního?

Nemám, pár kusů mně z toho jeho oficiálního opus listu chybí, ale zase mám jiné věci, které na tom seznamu nejsou.

A máte přesnou evidenci Vámi vytvořených exlibris?

Nemám, stíhal jsem to do roku 1990, ale pak už nebyl čas. Je jich okolo osmi set.

Četli jsme, že jste nejen autorem (grafik, maleb), ale i kurátorem. Můžete nám o tom říci něco bližšího?

My máme nyní pod hlavičkou Pražské grafické sbírky DRIT pět takových výstavních projektů. Čtyři nyní vystaveny nejsou, ale jeden je právě v Polsku u Baltu (Sławno – Ustka), a jmenuje se „Tisíc nejkrásnějších exlibris světa“.

A podtext to má: od Gustava Klimta přes Alfonse Muchu k Albínovi Brunovskému. Zahrnuje to tedy přibližně období 1900 – 2010. Jsou to sbírky, o které se starám a ve kterých – podle mě – jsou skutečně ta nejkrásnější exlibris. Máme tam např. jediné exlibris Oskara Kokoschky, které kdy udělal, a podobné unikáty. A samozřejmě je tam zastoupen i Bílek, který tam má dvě plata formátu B1.

Vedle exlibris máme čtyři další projekty: Franz von Bayros (1866 – 1924) a ti druzí; Pozdní český symbolismus v grafické tvorbě první poloviny 20. století; Josef Váchal a ti druzí; Současná světová grafická tvorba.

A ty výstavy vozíte jen do ciziny, nebo by mohly být vystaveny také u nás?

My je nabízíme i v ČR, ale obecně je trochu problém s ekonomikou. Já na to potřebuji prostor, kam se vejde sto tabel B1, což je nějakých 300 až 500 m². To ne každá galerie má. A pak chci jen úhradu benzínu, abych to odvezl tam a zpátky, a ubytování dva dny při instalaci a deinstalaci, jinak za to žádné peníze nechci, ale i to je pro ty galeristy dneska problém.

Číňani jsou v tomto ohledu trochu vstřícnější, takže v roce 2015 bude ta výstava v Číně. Výstavu grafik Váchala jsme měli dvakrát v Japonsku. V Japonsku je asi 30 sběratelů, kteří sbírají Váchala. Bílka tam ale nesbírá nikdo, pokud vím.

Vaše ateliéry?

První jsem měl v Havířově, to byl krásný ateliér – 70 metrů čtverečních pod sklem (5 m do výšky) na střeše vysokého činžáku. V Havířově bývala kdysi dohoda mezi umělci a městem, že na určitý počet nových bytů bude i určitý počet nových ateliérů. Bylo jich tam v 70. letech nějakých 25, dnes se již těžko dohledají. Po 45letech užívání a 3 letech soudních řízení se i můj ateliér změnil patrně v luxusní byt, což je smutné. To však majitele domu, zahleděného do světa, který se měří bankovkami, nezajímá. Je to kulturní barbarství. Občana, který celý život vydržel bez knih, výstav, divadel a v bytě na červené stěně má plakát motorky, to samozřejmě také netrápí. Venku mu před domem stojí bílé Audi a v hlavě má... asi také vybíleno.

Nyní žiji v Praze a mám dvě místnosti – dole a nahoře – u sebe v domě, ale je tam nastrkaná spousta věcí, není to ideální ateliér. Tady si dělám grafiku, nahoře ji ryju, dole tisknu. Ale v Příbrami, pod Svatou Horou máme dům a tak tam si přes léto maluji, tam je hodně místa.

Vy jste první člověk, o kterém jsme se doslechli, že sbírá katedrály. V čem to spočívá a kde to má počátky?

Je to pravda, ale nevím, kde se to ve mně vzalo. Jistě, po kostelech jsme

jezdili vždycky, na Velehrad a jinde. Svoji první katedrálu jsem viděl a navštívil v Praze – svatovítskou. A pak přišly další. V každé zemi mají katedrály úplně jinou atmosféru – v Anglii, Francii, Itálii, Španělsku... Ale zároveň i v jedné zemi, kde jsou si katedrály duchem podobné, je každá naprostý originál. Nejhezčí jsou ale ty staré francouzské katedrály jako Laon, Beauvais, Albi apod.

A v čem spočívá ten „akt sbírání katedrály“? Uděláte si fotku nebo si to uložíte jen někam do nitra?

No vyfotím si to také, ale ta vzpomínka je důležitější. Kdysi jsem dostal takovou velkou knihu o francouzských katedrálách a kostelích, kde je i mapa, a tak tam si to zatrhávám, kde jsem už byl.

Vaše nejvzdálenější katedrála?

Asi v Tokyu. A v Evropě? Nejzápadnější v Portugalsku, nejsevernější v Trondheimu a nejj jižnější asi na Sicílii. A nejvýchodnější budou asi Košice, protože v Rusku už snad ani žádná klasická katedrála není.

Vaše současné aktivity a plány?

V poslední době se opět věnuji malbě. Grafiku, tu klasickou, spouívá formát a mne barva baví. I moje grafiky jsou hodně barevné, někdy se přibližují obrazům. Podobnou barevnou dikci měl malíř Bohumil Jaroněk. Ale on chtěl, aby jeho dřevořezové a velkoplošné listy malbu suplovaly. Tak si „obrazografiku“ mohli dopřát i méně majetní. Například Štramberskou trubu. Štramberk, právě tak jako život, je krásný – měl jsem tam řadu let chalupu.

Pojem sociální se váže i s vírou v člověka. Z lidí vás může bolet hlava, ale stejně zůstanete s nimi bytostně spojený. To je námět a nejdůležitější motiv tvorby. Chtěl bych být tak do osmdesáti čilý tělesně a duševně, tak snad ještě něco namaluji.

Tak přejeme, ať se Vám Vaše přání a plány vyplní. A děkujeme za rozhovor.

S Pavlem Hlavatým rozmlouvali 20. listopadu 2014 Yveta a František Kožíškovi.

Exlibris Františka Bílka

Exlibris Františka Bílka lze zařadit do zlatého fondu českého exlibris, přestože jich od r. 1905 do r. 1941 vytvořil pouze 42 včetně sedmi tzv. nepravých (s dodatečně doplněným jménem majitele). Většinou jsou určena pro nesebřatele, je vidět, že Bílek je netvořil na objednávku, ale z přátelství či pro rodinné příslušníky. Je na nich též znatelný jeho kladný poměr ke knize. V roce 1926 napsal o Bílkových exlibris Bedřich Beneš Buchlovan: „Tvorba exlibris jest mu chvílí meditace, hlubokého zamyšlení. Není listu, který by byl snad prostě udělán, na každém je zjevná duchovní účast a maně cítím, že tato exlibris vyžadují také opravdu hlubokých knih, životních knih, či spíše knih života.“¹

František Bílek: exlibris pro Bertu Bílkovou, 72 x 140 mm, 1911.

Vidíme tedy, že František Bílek námětově ani na svých exlibris neslevil, na všech vychází z celé své grafické tvorby, legenda je tvořena jeho typickým gotickým písmem a osvětluje skutečný význam listu, např.: „Svíce nohám mým – slovo Tvé“ (M. Forman), „Jen ryzí struny harfy srdce melodie tvoří“ (O. Hrubý), „Místa klidu a smíření. Pravda – Milost“ (M. Kaláb), „O věrnosti za hrobem“ (B. Mildová – Bílková). A snad nejznámější Bílkovo exlibris – pro

¹ Beneš Buchlovan B. Moderní česká exlibris: Poznámky sběratelovy. Kroužek českých exlibristů, Praha 1926.

Otokara Březinu „Sestra tvůrce“ je komentováno samotným Březinou v dopise S. Bouškovi (22. 2. 1923); při Bouškově zmínce, že na dřevorytu chybí slovo bolest, Březina píše: „Teprve domyšlením tohoto slova možno dokonale porozumět této práci, která – jako každé, i sebemenší dílo z Bílkových rukou – souvisí s ústředním dějstvím Bílkova tvůrčího mýtu, s jeho Cestou, Stavbou budoucího chrámu v nás i s Otčenášem.“

Bílek tedy chápe exlibris jako organickou součást svého grafického díla, malé pouze rozměrem, zcela adekvátní své ostatní grafické tvorbě. Stojí tak na počátku rozvoje našeho moderního českého exlibris, kdy pak celá řada našich nejlepších grafiků povýšila exlibris na svébytné umělecké dílo.

„Nepravá“ exlibris Františka Bílka

V tomto čísle Zpráv SFB dostávají naši členové v příloze malý dárek – Bílkovo originální exlibris Přibyslava Šimiceho „Vidíme stopy Tvé“. Velká část nákladu tohoto exlibris pochází z pozůstalosti po panu Šimicem, spoluzakladateli a dlouholetém předsedovi SFB a je součástí dalších různých dokumentů, které SFB převzala jako dar do svého archivu.

Co se týče samotného exlibris, je třeba zmínit několik skutečností. Pan Šimice se stal přítelem paní Bertý Bílkové a její dcery v 50. letech minulého století, tedy více než deset let po Bílkově smrti (13. 10. 1941). Bílkovu grafiku (originální destičku) dostal dle jeho vlastního vyprávění od paní Bílkové darem, bylo použito originálního Bílkova písma a exlibris dodatečně vytištěno jako novotisk. Radíme jej tedy mezi tzv. nepravá exlibris. K vytištění mohlo dojít někdy v období 1955 – 1965, s největší pravděpodobností ale ve druhé polovině 50. let

Když se pozastavíme nad celým původním soupisem Bílkových exlibris, podle 21. seznamu Spolku sběratelů a přátel exlibris, který vytvořil Pavel Vodehnal po Bílkově smrti a byl vytištěn v době protektorátní (datum není uvedeno, ale dle tiráže jej vytiskla Tiskárna Protektorátu Čechy a Morava v Praze²), vytvořil František Bílek v letech 1905 až 1941 celkem 35 exlibris. Dalších šest položek z roku 1937 je uváděno jako exlibris bez jména a dále jedno nepravé exlibris M. D. Zelenky (k reprodukci přisázen text bez úpravy umělce). Soupis je řazen abecedně (dnes se soupisy tvoří časově a pak teprve abecedně v daném roce) a uvádíme ho jako přílohu k tomuto článku. V soupise je pod č. 37 grafika „Vidíme stopy Tvé“.

Při srovnání tohoto původního soupisu se soupisem exlibris v publikaci (katalogu) František Bílek (GHMP, Praha 2000)³ registrujeme několik rozdílů.

² S. Vencel (Česká exlibris. Historie a současnost. Hollar, Praha 2000) uvádí rok vydání 1942.

³ Kreuzzieger M., Myslín P. Soupis grafického díla Františka Bílka. Část III. Ex libris. In: Larvová H. (ed.): František Bílek (1872 – 1941). Katalog k souborné výstavě. Galerie

Autoři soupisu uvádějí pouze 33 položek (chybí položky 12, 32 a 34 Vodehnalova soupisu), naopak list „Neboť v Tebe doufám“ (bez jména – položka 41 Vodehnalova soupisu) je uveden jako exlibris B. V. Lohniského, které však musí být exlibris nepravým – s dodatečně vysázeným textem majitele.

Zbývá rozluštit malé tajemství – zda zbylé čtyři položky Vodehnalova soupisu (beze jména) takto zůstaly, či se z nich stala dodatečně exlibris nepravá. Ani mezi současnými sběrateli se mi zatím nepodařilo tyto grafiky najít. Pomůže snad náhoda?

Aleš Nevečeřal

Poznámka redakce: První část textu byla převzata z článku autora „František Bílek a moderní české exlibris“, který vyšel ve Zprávách SFB č. 23 (duben 2006), str. 10 – 12. Druhou část o nepravých exlibris napsal Aleš Nevečeřal aktuálně pro toto číslo Zpráv

Pavel Vodehnal: Seznam exlibris Františka Bílka

(doplnil a poznámkami opatřil F. Kožíšek – FK)

Vysvětlivky:

- seznam řazen abecedně, podle majitelů exlibris,
- Bílkův text na exlibris je v seznamu uveden tučně (majitel), v závorce (legenda: Z knih, Knihovna, Ex libris) a v uvozovkách,
- rozměr udán výška x šířka v mm,
- B. l. = bez legendy.

1. **B., B.** (Bílková Berta), (Z knih), dřevoryt 72 x 140. „Blahoslavené oči, jež jen nebe zrcadlí“. 1911.
2. **B., F.** (Bílek František mladší), (Z knih), dřevoryt 145 x 86. „Útěcha věčného domova“. 1929.
3. **B., J.** (Bílek Josef), (Z knih), dřevoryt 70 x 109. Bytost v pohroužení. 1915.
4. **B., O.** (Březina Otakar), (Z knih), dřevoryt 51 x 123. „Sestra tvůrce“ (bolest). 1907.

5. **D., J.** (Dušek Jaroslav), (Knihovna), dřevoryt 120 x 74. „Přísluví II.9: Tehdy porozumíš spravedlnosti a soudu“. 1928.
6. **Foerster, J. B.** (Z knih), dřevoryt 83 x 122. „Kniha našich světců“. 1932.
7. **Forman, Miroslav** (B. I.), dřevoryt 123 x 83. „Svíce nohám mým – slovo Tvé“. 1934.
8. **H., O.** (Hrubý Otakar), (Z knih), dřevoryt 145 x 148. „Jen ryzí struny harfy srdce melodie tvoří. – F. B. 1921“. 1921.
9. **Helcelet, Mojmír** (B. I.), dřevoryt 125 x 78. „Tolik rukou a každá jinak bere“ – „Kniha knih“. 1931.
10. **Kabelíka, Dr. J.** (Ex libris), dřevoryt 160 x 77. „Až vzejde den“. 1922.
Pozn. FK: Kreuzzieger a Myslín udávají rozměr 159 x 76.
11. **Kaláb, Method** (B. I.), dřevoryt 110 x 81. „Místa klidu a smíření“, „Pravda – Milost“. 1941.
12. **Křenova z Brna** (Knihovna), dřevoryt. (Podle záznamů F. Bílka, otisk zatím nebyl nalezen.)
13. **Kůžel, Ph. Mr. Jos.** (B. I.), dřevoryt 122 x 83. „Musíte se znovu zroditi. Ev. J.“. 1932.
14. **Lhoták, Kamil J. rytíř, univ. profesor** (B. I.), dřevoryt 78 x 121. Muž u erbů. 1918.
15. **Lhoty, Ant.** (Z knih), dřevoryt 145 x 90. „Kdo jest bližní?“ – „Ten, který prokazuje milosrdenství –“. 1922.
16. **M.-B., B.** (Mildová-Bílková, Berta), (B. I.), dřevoryt 121 x 82. „O věrnosti za hrobem“. 1932.
17. **M., J.** (Milotová Jindřiška), (Z knih), dřevoryt 113 x 98. „Řeč věčného domova“. 1916.
18. **Mild, Ing. Dr.** (B. I.), dřevoryt 122 x 83. Obětující velekněz. 1937.
19. **Miták, Doktor** (B. I.), dřevoryt 86 x 95. „Ve tvůrčí hodině“. 1927.
20. **N., J.** (Nečas Jaromír), (Z knih), dřevoryt 91 x 90. „Jen světlo při naší četbě“. 1905.
21. **N., V.** (Nečas Vilém), (Ex libris), dřevoryt 91 x 85. „Čisti ve tváři země!“.
1905.
22. **N., V.** (Nečas Vilém), (Z knih), dřevoryt 149 x 100. Komenský. „Památce bratří – kteří zachovali víno dobré do konce – ev.“. 1906.
23. **Odstrčil, Vladimír** (B. I.), dřevoryt 112 x 100. „První bližní“. 1919. *Pozn. FK: Ani Vodehnal, ani Kreuzzieger a Myslín rozměr neudávají s odůvodněním, že grafiku se nepodařilo najít. Rozměr a celé jméno doplněny podle GHMP (<http://www.ghmp.cz/online-sbirky/detail/13943/>), která ji má ve svých sbírkách.*
24. **Piffl, arch. Alfred** (Ex libris), dřevoryt 125 x 80. „Dílo veliké dělám – Jeremiáš 6“. 1930.
25. **Rudl, Václav** (B. I.), dřevoryt 124 x 70. „Mnoho věcí činil – kdyby všechny měly býti psány – svět by neobsáhl těch knih“. 1916.
26. **Srba, M.** (Z knih), dřevoryt 128 x 88. „Já přemohl svět“. 1916.

27. **Šilhavý, Ing. Jarka** (B. I.), dřevoryt 120 x 79. „Má královská koruna těžkou jest“. 1927.
28. **Škopek, inž. Jos.** (B. I.), dřevoryt 114 x 109. „Život lidský – trpký kalich času – Otče přenes kalich ten ode mne“. 1925.
29. **Štěpánka, Dr. J.** (Z knih), dřevoryt 183 x 141. „Až usneme – jak naše písně dozpívá!! F. B. 1921“. 1921.
30. **Štěpánka, Dr. J.** (Z knih), dřevoryt 121 x 82. „Praotec Čech – jméno veliké a svaté“. 1932.
31. **Štilce, Lidky a Jary** (Z knih), dřevoryt 131 x 110. „Pracovati ve jménu Tvém a na kolenách –“. 1924.
32. **T., J.** (Trautes Jan), (B. I.), dřevoryt 71 x 105. „Znamenám lidi – nebo vidím, že chodí jako stromové – Marek VIII-24“. 1914.
33. **V., JUDr. F.** (Věženský František), (Z knih), dřevoryt 138 x 40. Postava nesoucí knihy. 1919.
34. **Vícha, V. J.** (Z knih), zinek s podtiskem, dřevoryt 124 x 66. „Pod' za mnou – E. L. 9“. 1918.
35. **Wiesenbergrova-Zacharova, Eliška** (Ex libris), dřevoryt 199 x 147. Nahoře: „Stvoření světla – v nás –“ Dole: „Král Světlo – Velekněz – Poslaný – Život věčný“. 1915. *Pozn. FK: Kreuzzieger a Myslín udávají rok vzniku 1916, což je zřejmě správně, protože přímo na exlibris je toto datum uvedeno, byť je zrcadlově obráceno.*
36. (bez jména), dřevoryt 121 x 81. „Dětské proč“. 1937.
37. (bez jména), dřevoryt 120 x 80. „Vidíme stopy Tvé“. 1937.
38. (bez jména), dřevoryt 123 x 81. „1621“. 1937.
39. (bez jména), dřevoryt 121 x 82. „Všem věrným Čechům“. 1937.
40. (bez jména), dřevoryt, rozměr? „Pro království Tvé v nás“. 1937. *Pozn. FK: Podle záznamů B. Bílkové nebyl tento list tištěn a špalíček je v zahraničí. Kde se nalézá dnes, není známo.*
41. (bez jména), dřevoryt 122 x 81. „Neboť v Tebe doufám“. 1937.
42. **K., J. (K., I.?)** (Z knih), dřevoryt 81 x 119. „Tma zavládla“ – „F. Bílek“. 1939. *Pozn. FK: Ač se jedná o pravé exlibris, v seznamu P. Vodehnala chybí. Kdo byl majitelem tohoto exlibris (J. K. nebo I. K.) se dosud nepodařilo zjistit. Novotisk v počtu 200 číslovaných kusů vydala v 90. letech Lyra Pragensis.*

Nepřavá exlibris

- *Zelenky, M. D.* (Z knihovny), dřevoryt 74 x 78. K reprodukci dřevorytu přisázen byl bez úpravy umělce text. *Pozn. FK: Jedná se o dřevoryt „Poutník“ z roku 1905.*
- *Lohniský, B. V.* (Z knih), dřevoryt 122 x 81. „Neboť v Tebe doufám“. Rok tisku? *Pozn. FK: Viz položka č. 41 výše. Protože Lohniský se znal s Bílkem již od roku 1930, existuje určitá možnost, že původně*

bezejmenný dřevoryt dodatečně doplnil o jméno a legendu Lohniského sám Bílek mezi lety 1937 a 1941; pak by se jednalo o pravé exlibris.

- *Prášila, Oldřicha (exlibris), reprodukce dřevorytu 57 x 61. Přisázen text „Spisy Otokara Březiny exlibris Oldřicha Prášila“. Rok tisku? Pozn. FK: Jedná se o zmenšenou reprodukci dřevorytu „Poutník“ z roku 1905.*
- *Rouska, J. (Z knih), reprodukce dřevorytu 92x85. Rok tisku? Pozn. FK: Jedná se o dřevoryt „Spisovatelé a umělci“ (III. dřevoryt ke knize Jakuba Demla „První světla“ z r. 1917); text přidán přímo do listu s napodobením Bílkova písma.*
- *Šimice, P. (Z knih), dřevoryt 120 x 80. „Vidíme stopy Tvé“. Rok tisku asi 1955 – 1960. Pozn. FK: Viz položka č. 37 výše.*

Poznámka: Exlibris č. 1, 3, 4, 8, 14, 17, 20, 21, 22, 25, 29 a 32 byla vydána také samostatně v souboru: Ex libris Fr. Bílka (12 dřevorytů). Vydal autor. Na skladě měl nakladatel B. Kočí, Praha. Soubor byl pravděpodobně vydán v roce 1925.

Většinu uvedených exlibris si můžete prohlédnout v galerii na webových stránkách Společnosti F. Bílka (www.spol-fb.cz – Dílo – Galerie – Exlibris).

Děkujeme Pavlu Myslínovi za konzultaci a doplnění tohoto seznamu.

Strom, bleskem Pravdy zasažený, který po věky hoří... Mistr Jan Hus (1415 – 2015)

V letošním jubilejním roce se koná velké množství akcí připomínající život, dílo a odkaz Mistra Jana Husa. O většině z nich informují speciálně zřízené webové stránky <http://www.hus2015.cz/>. Zpodobnění osoby a odkazu Mistra Jana Husa se stalo důležitým tématem i pro dílo Františka Bílka. Motívem, ke kterému se – po prvním zpodobnění ve formě drobné sádrové skici v roce 1900 – opakovaně vracel a stále ho rozvíjel.

Bílkův zápas o zachycení vnitřního poselství Mistra Jana připomínáme třemi staršími texty, aktuálně zveřejněnými na našich webových stránkách (www.spol-fb.cz): Berta Mildová-Bílková: Mistr Jan Hus v pohledu Františka Bílka (1965); Lubomír Miřejovský: František Bílek a jeho Husův pomník v Táboře (2000); Hana Larvová: „Zda-li kdo může chápat snahu Husovu lépe...“ Jan Hus v díle Františka Bílka (2012).

*František Bílek: Mistr Jan. Reliéf z pálené hlíny.
21,0 x 17,0 cm. Foto: V. Suchý.*

Vzpomínka na PhDr. Marii Pavlíkovou (1920 – 1995)

S PhDr. Marií Pavlíkovou jsem se seznámila hned na prvních schůzkách krátce po založení Společnosti Františka Bílka. Drobná žena s téměř bílými vlasy měla v sobě něco, co k ní přitahovalo pozornost a zároveň budilo úctu. Na úsměvy byla skoupá, ale pokud se někdy usmála, rozzářila se její tvář a oči získaly třpytivý odlesk.

Iniciovala vydávání Zpráv Společnosti Františka Bílka a ujala se jejich redakce. Sama do nich často přispívala. Mně připadl úkol přepisovat texty v počítači, tehdy měly Zprávy podobu jen sepnutých jednotlivých listů A4. Vzpomínám, s jakou pečlivostí prováděla po mně korektury a ohleduplně mě upozorňovala na chyby, ať už gramatické, tak v úpravě textu.

Ke svému okolí byla nesmírně laskavá, ale své soukromí si chránila. Jen jednou při návštěvě u ní se rozpovídala a svěřila mi pár věcí ze svého života.

Víc jsem se později dozvěděla z informací o jejím manželovi, které se začínaly objevovat na internetu, a z knihy *Filosofie za mřížemi* (vydal Ústav dějin UK, 1995).

Neměla jednoduchý život. Jako mladá dívka okouzila o osm let staršího želivského premonstráta, Pavla Františka Křivského (1912 – 1989), když v klášteře sbírala informace pro svoji studentskou práci. V roce 1945 se PhDr. Křivský rozešel s církví, poté se začal intenzivně věnovat práci v Junáku a vystudoval archivnictví, v roce 1951 uzavřeli manželství. Manžel pokračoval ve své práci s mládeží, hlavně v rámci skautské organizace, což se mu stalo osudným. Nejdříve byl propuštěn z archivu a v roce 1952 byl zatčen a odsouzen k doživotnímu vězení. Z vězení byl podmíněně propuštěn až v r. 1965.

Marie Pavlíková i přes pohnutý život nezahořkla vůči lidem. Jednou při rozhovoru jsem se nad tím pozastavila. Řekla mi, že jí pár lidí hodně ublížilo, ale většina přátel ji v těžkých dobách neopustila a našel se i statečný člověk, který jí umožnil pracovat v Památníku národního písemnictví a později prosadil, že tam mohl pracovat i její manžel.

Od roku 1967, kdy již oba pracovali v Památníku, bylo jejich společným zájmem dílo a život významných osobností národního obrození. Oba hodně času věnovali jejich společné lásce, osobě Bernarda Bolzana.

Marie Pavlíková byla statečná žena, dokázala to celým svým životem. Když už jsme u ní pozorovali zdravotní potíže, odbývala to mávnutím ruky a sváděla to na žlučnickové potíže. Byla si vědoma, že lež je pro její okolí přijatelnější než zlá pravda. Nechtěla být litována ani v posledních chvílích života.

Pavla Křivského jsem neznala, ale paní Marie se pro mne stala nezapomenutelnou a tak trochu vzorem. Kdykoliv mám cestu na Olšanské hřbitovy, nezapomenu zajít k jejich malému, urnovému hrobu. Na letošní rok připadá hned dvojí výročí – 95 let od jejího narození a 20 let od úmrtí.

Iva Musilová

Poutník v bezčasi: Bílkova výstava v Liberci

Oblastní galerie v Liberci, která od roku 2014 sídlí v krásně rekonstruované secesní budově bývalých městských lázní, uspořádala komorní výstavu 30 grafických listů a tří plastik Františka Bílka. Výstava, která se konala od 27. 11. 2014 do 22. 2. 2015, byla připravena ve spolupráci s Galeríí výtvarného umění v Ostravě (autorkou výstavy byla Mgr. Gabriela Pelikánová z GVVU Os-

trava), která vlastní většinu vystavených děl. Nejvýraznějšími a nejvzácnějšími exponáty byly tři plastiky, které nejsou běžně vystaveny. Jednalo se o dřevořezby „Podobenství o velkém západu Čechů“ (1898) a „Jak neomezeno jest naše království“ (1912 – 1913) a bronzovou plastiku „Obětovaný“ (1919) ze soukromé sbírky, která byla studií k pomníku obětem první světové války v Hořovicích.

Vystavené grafické listy bylo možné rozdělit do tří skupin: a) díla vztahující se k sochám (návrhy na pomníky, předlohy pro sochy apod.); b) ilustrace k dílům Otokara Březiny; c) různé. Do různého patřil např. cyklus 6 dřevorytů „Moje pohádka“ (vyšlo v Aventinu 1921), pět portrétů z cyklu „Deset podobizen F. Bílka“ (Zeyer, Purkyně, Hus, Žižka a Březina), tři listy z cyklu „Stavba budoucího chrámu v nás“ (1908), čtyři dřevoryty z cyklu „Jedna pravda“ (1927), který vyšel jako ilustrace ke knize J. Rašína *Život Ježíšův* ad. Z ilustrací k Březinovým pracím byly vystaveny např. čtyři dřevoryty z cyklu „Nejvyšší spravedlnost“.

Studie k plastice Orba křížem (1900, uhel na tónovaném papíru) byla přípravnou kresbou k oltářní desce zasvěcené svatým Cyrilu a Metodějovi. Na kresbě je zachycena Cyrilova smrt a slova umírajícího: „Hle, bratře, dosud v jednom zápřeží jsme byli, jednu brázdou táhnouce, a já na léše padám, konče věk svůj.“ Tento nápis vzbudil náš zájem a diskusi, protože nikdo z nás nevěděl, co zde znamená slovo „léše“. Odpověď jsme našli až doma, na webových stránkách Ústavu pro jazyk český: *lícha* (staročesky *lécha*) znamenala pruh pole o šíři jednoho rozhození zrna rozsévačem (asi čtyři kroky do šířky).

František a Yveta Kožíškovi

F. Bílek: Jak neomezeno jest naše království. (Dřevěná plastika ze sbírek Oblastní galerie Liberec. Foto: Oblastní galerie Liberec.)

Ze vzpomínek Viléma Nečase

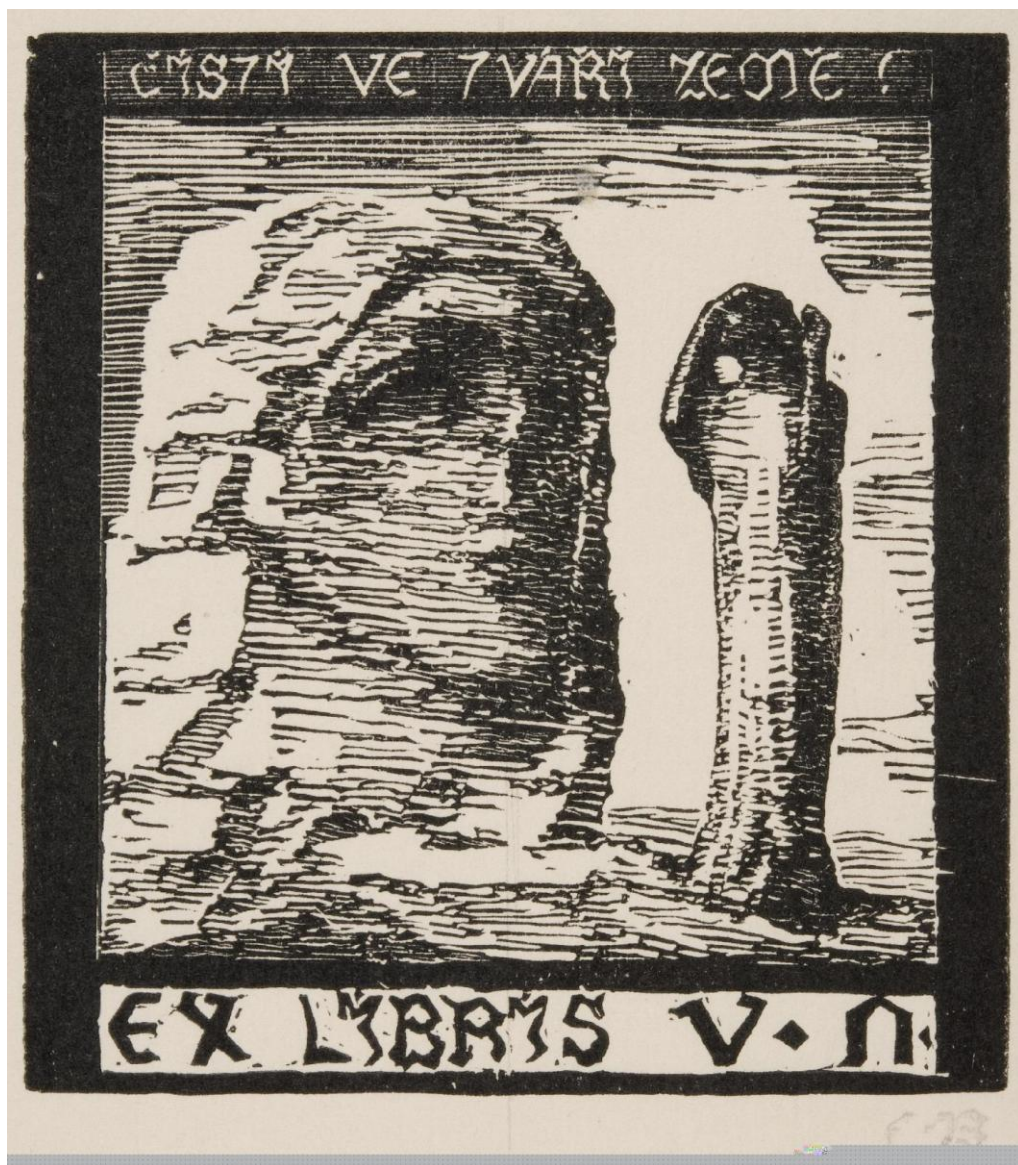
Společnost Františka Bílka ve spolupráci se spisovatelem Václavem Suchým připravuje ke knižnímu vydání dosud nevydané vzpomínky Viléma Nečase, švagra F. Bílka. V. Nečas sepsal po smrti Františka Bílka obsáhlé vzpomínky na život a dílo F. B., které po válce ještě doplnila a korigovala paní Berta Bílková a její dcera. Knihu nazvanou „Bílek (svědectví o bratru Františkovi)“ bychom rádi vydali ještě v letošním roce. Zde z ní přinášíme další ukázky.

Ve válečné době dostával Bílek mnoho dopisů z fronty. Neznámí lidé hledali u něho utišení svých zmatků a prahli po jeho přátelsky povzbuzujícím slovu. Nikdy nezůstal dlužen odpověď na takové dopisy, rozechvělé neklidem a úzkostí uštvaných a utýraných duší. Odepisoval pilně a svědomitě, považoval za svatou povinnost poskytnout bratřím, utíkajícím se k němu, žádanou útěchu a posílení v protivenstvích. Udivovalo, jak se prostí, ba nejprostší lidé přibližovali k Bílkovi s pochopením a důvěrou. S některými si i déle dopisoval. Vzpomínám namátkou na řemeslníka, tkalce z Podkrkonoší, který mu psával pravidelně a podepisoval se vždycky „váš žák“. Takových případů oddanosti bylo mnoho.

Při jedné hromadné návštěvě v ateliéru žádal ho kupříkladu jeden zedník o určitou jeho publikaci a Bílek mu ji musel odřící, protože ji sám už neměl. Nabízel mu ale jiné, které měl po ruce – a tu se k jeho upřímnému překvapení ukázalo, že tento člověk všechny ostatní už v majetku má. V posledním čase dojal Bílka továrenský dílovedoucí z Kladna, jenž do jeho dílny přivedl své děti se slovy: „za naprostého nedostatku národní výchovy ve školách považuji za svou povinnost po návštěvách Trocnova, Husince a Chelčic zavést své děti také k vám, aby poznaly dílo umělce opravdu národního“. Takoví prostí lidé nemohli ovšem být mecenáši velikých Bílkových děl. Jistě by ale překvapilo, kolik menších prací Bílkových je rozptýleno po českém venkově, v rukou lidí méně zámožných, ale opravdových a oddaných ctitelů, kteří jeho práce třeba i po měsíce menšími obnosy spláceli, poctivě, vždy až do konce. Rolník Kašpárek z Mladoboleslavska měl v majetku řadu prací z Bílkových rukou a pro poslední, kterou si objednal, poslal do Prahy zvláštního posla. Těžce ochuravěl, ale chtěl se prý tímto dílem ještě potěšit, než zemře. Dílu i srdci Bílkovu opravdu byli nejbližší lidé chudí a prostí.

Bílek nikdy neváhal vystoupit na veřejnost, byl-li k tomu vyzván. Činil to i literárně, hned od dob své mladosti. Jeho článků, uveřejněných, i těch, které zůstaly v rukopise, byly ale předneseny před posluchači, je celá řada. O jeho písemných projevech bude však pojednáno jindy a zvlášť. Jinak ovšem miloval sochař samotu a společnosti, zejména společnosti hlučné, se stranil.

Jeho rodinný život byl vzorem dokonalého souladu a jeho manželství nesporně šťastné. Vedle výtvarné práce a toho, co s ní souviselo, byl rodinný život se svými radostmi i starostmi cele a beze zbytku naplní všeho jeho času. Jeho vřelý a laskavý poměr k manželce a dětem a později i k vnoučatům! A také láska k přírodě, hudbě a četbě.

František Bílek: exlibris pro Viléma Nečase, 91 x 85 mm, 1905.

Poválečná doba v Bílkově životě nezpůsobila žádný pozoruhodný převrat. Samostatný stát se příliš nelišil od starých poměrů, co se umění týče, zůstalo vše víceméně při starém. Větší volnost a svoboda projevila se arci i v jeho případě příznivě. Formálně došlo k jeho širšímu a oficiálnímu uznání. Byl zvolen nejprve dopisujícím členem Akademie věd a umění a krátce potom i členem řádným. Oproti dávným ústrkům a křivdám jeho mládí a dlouhé trnité cestě to nebylo jen zadostiučinění a ospravedlnění minulosti, byla to pocta.

On to tak alespoň vnímal a cítil. Byl do té míry přímočarý, poctivý a nezákladný člověk, že se opravdu těšil z členství v naší reprezentativní kulturní instituci. Je třeba si uvědomit, že to bylo pro jeho často odmítané umění uznáním a umělec, pozvolna stárnoucí, to pociťoval jako jisté vítězství ve svém dlouhotrvajícím zápase. Jisto je, že Bílek do schůzí Akademie docházel pravidelně a rád, řadu let zasedal ve správní komisi a od roku 1921 byl stálým členem komise archeologické. Určitou dobu byl také předsedou výtvarného odboru.

Některým lidem toto Bílkovo „hodnostářství“ vadilo, zdálo se jim, že neodpovídá jeho minulosti, vyčítali mu po straně, že jako akademik zrazuje své bouřlivé a vzdorovité umělecké mládí. Jeho zásady se prý rozcházejí se životem, teorie s praxí jsou v rozporu a dal se poctou svést k tomu, aby sám sebe popíral. Ale Bílek byl člověk řádu, a instituce, shromažďující ty, kdo si to svou prací zasloužili, instituce oceňující a uznávající členstvím jejich snahu a píli, nebyla mu nijak proti mysli. Připadala mu jako dobré a přirozené zřízení, sliboval si od ní další možnosti práce a nový rozmach tvůrčího úsilí.

U nás však, jako ostatně i jinde, byla se členstvím v Akademii spojena spíše představa usedlé, vyvětralé, omšelé důstojnosti zasloužilého a vysloužilého stáří, žijícího na odpočinku ze skvělejší minulosti. Členové Akademie jakoby obřadně a v důstojných tógách překračovali práh historie, vstupovali ze života do dějin a měnili se v balzamovaná témata univerzitních kateder. Ale to přece nebyl případ Bílkův! Jeho život, stejně jako jeho díla planuly i nadále v plném ohni boje a bude tomu tak i v budoucnosti, neboť v duchovním světě umění, v němž Bílek žil a tvořil, se ani nestárne, ani neumírá. A ti, kdo Bílkovi zde křivdí pomluvou oportunitu, neznali a nedovedou pochopit jeho bezelstnou povahu a nevinnou prostotu čisté duše.

Drobné zprávy

Ještě necelý rok, až do jara 2016 můžete v Bílkově vile v Praze navštívit příležitostnou výstavu **Rané skici Františka Bílka**, o které jsme podrobněji referovali v minulém čísle Zpráv.

Od počátku adventu 2014 až do února 2015 byl v **Bílkově vile v Praze vystaven betlém Františka Bílka**, který zapůjčil člen naší společnosti Mgr. V. Červený. GHMP chce Bílkův betlém vystavovat o každých vánocích a učinit z toho tradici.

Společnost F. Bílka ve spolupráci se Společností přátel České Bible uspořádala 8. 1. 2015 v Obci křesťanů v Praze 7 **promítání dokumentárních filmů o Františku Bílkovi**: Jak paprsek slunce na dřevě života umíral (2001) a Chrám v nás (2013). Po skončení promítání následovala diskuse s režisérem druhého snímku Milošem Zábranským.

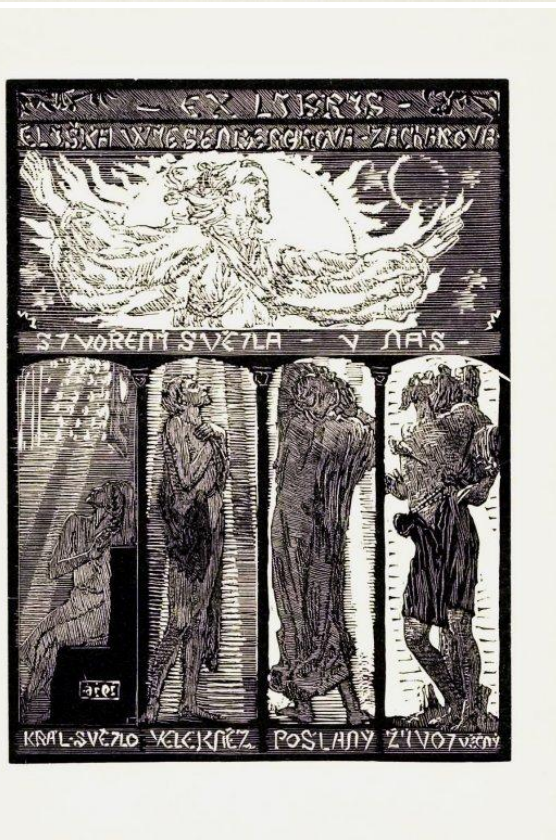
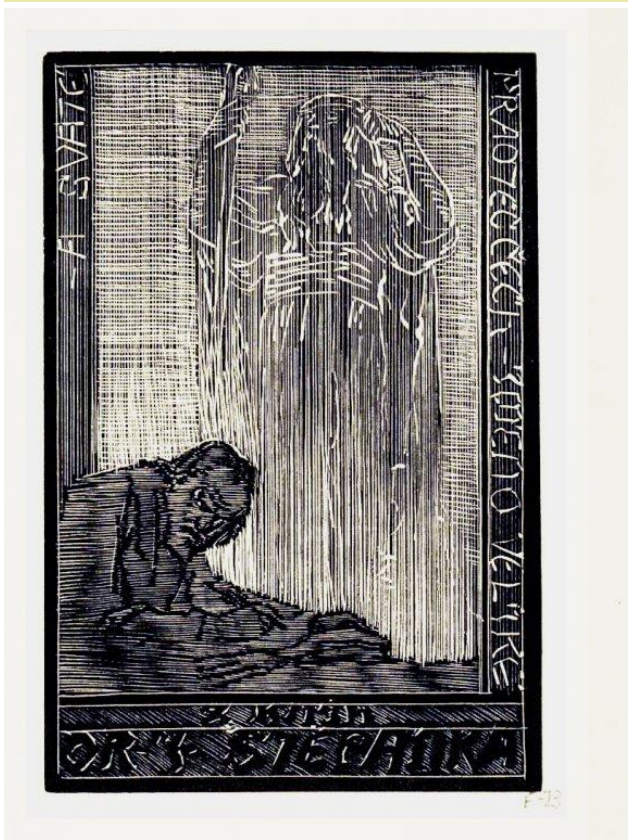
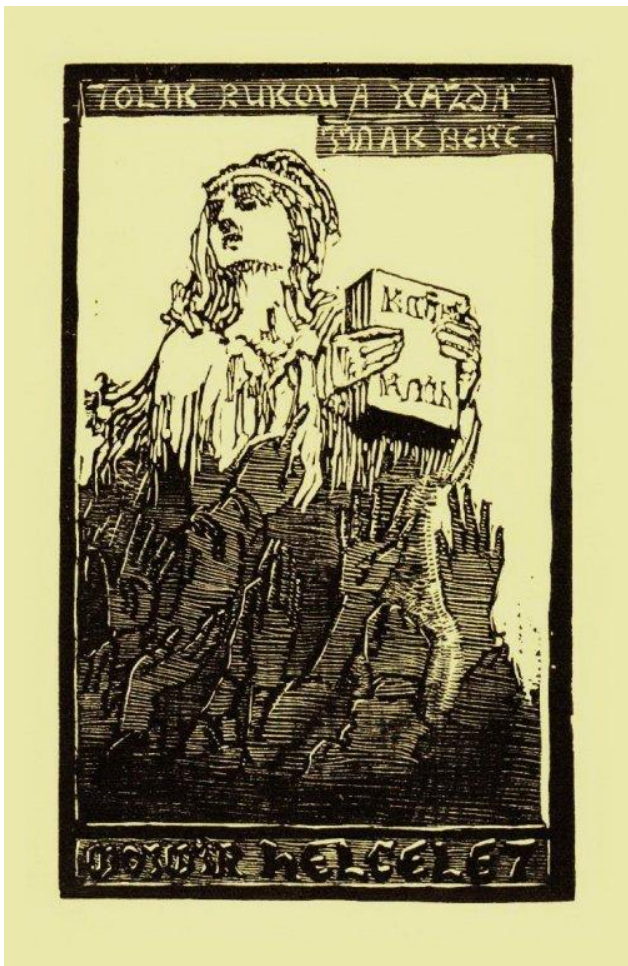
V Městské knihovně v Chýnově byla od 11. 2. do 27. 3. 2015 k vidění **putovní výstava "Přátelství O. Březiny a F. Bílka"**, která byla na podzim 2014 vystavena také v Praze.

V rámci mezinárodního projektu proti totalitě MENE TEKEL, který se konal koncem února 2015 v Praze, se 27. 2. 2015 konalo v Národním divadle slavnostní předání cen Dáma české kultury, Rytíř české kultury a Mecenáš české kultury. **Sochaři Olbramu Zoubkovi byla udělena cena Rytíř české kultury**. Blahopřejeme. Více na www.spol-fb.cz.

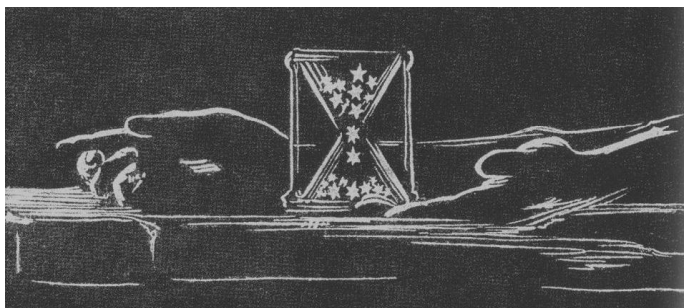
Vzhledem k omezenému místu pro drobné zprávy v tomto čísle Zpráv odkazujeme na další zprávy na webu www.spol-fb.cz:

- **knižní vzpomínky Jana Kudláčka** na rodinu Bílkovu
- projekt **adopce významných hrobů** (s plastikami F. Bílka)
- **ukázky Bílkova nábytku** v Kamenici nad Lipou.

Výzva ke členům Společnosti Františka Bílka: protože zasílání informací o aktuálních akcích (přednášek, výstav apod.), spojených s osobou F. Bílka a jeho přátel, poštou je pro naši Společnost finančně neúnosné, prosíme Vás o zaslání Vaší e-mailové adresy, pokud máte zájem o takové informace. Pošlete nám mail na spolecnost.frantiska.bilka@gmail.com. Všechny aktuality rovněž zveřejňujeme na webových stránkách: www.spol-fb.cz.

Ukázky exlibris Františka Bílka.

NEPRODEJNÉ

Pro své členy a příznivce vydává Společnost Františka Bílka v Praze

<http://www.spol-fb.cz/>

vytisknuto v nákladu 120 ks

jazyková korektura: Yveta Kožíšková

rozesílá: Vladimír Červený, Wucherlova 5, Praha 6, vladimir.cervený@ccsh.cz

předseda: František Kožíšek

jednatelka: Alena Kubíčková, Křivenická 413/16, 181 00 Praha 8, tel: 774890614

redaktor: Michal Kellner, Nad Budánkami II. 12, 150 00 Praha 5

Příspěvky do Zpráv posílejte na email: michalkellner@email.cz